

A romániai Active Watch jogvédő szervezet gyűlöletbeszédéről szóló jelentése

A Nemzetpolitikai Kutatóintézet korábban is figyelemmel követte a romániai Active Watch jogvédő szervezet munkáját, különösen a sajtószabadságról illetve a gyűlöletbeszédéről szóló jelentéseit. Az Active Watch egy romániai emberi jogvédő és sajtófigyelő csoport, mely a szabad és nyilvános kommunikáció megteremtése és megőrzése érdekében tevékenykedik. Amint azt egy [korábbi elemzésben](#) már megírtuk, a gyűlöletbeszédéről szóló első, 2016-ban közzétett jelentése nem maradt egyedülálló, ezt a jelentést immár éves rendszerességgel közzéteszik.

A 2018 május 23-án közzétett, és a 2017-es évre vonatkozó jelentés (román nyelven elérhető [itt](#)) követi a korábbi jelentések koncepcióját és alapvetően a romániai gyűlöletbeszéd konkrét eseteinek bemutatására összpontosít. Általános érvénnyel azonban megállapíthatjuk, hogy a gyűlöletbeszéd a korábbi évekhez képest szélesebb körben és gyakrabban van jelen Romániában. Ahogy ez egyébként évek óta köztudott, a gyűlöletbeszéd célpontjai leggyakrabban a romániai magyar és roma közösség, valamint a szexuális kisebbséghez tartozó személyek, ugyanakkor változatlanul kitapintható az antiszemitizmus is. A jelentés megállapítja azt is, hogy az iszlamofób megnyilvánulások a korábbi időszakhoz képest visszaszorulóban vannak – ám hozzáteszi, hogy ezt alapvetően a médiának a migránsválsághoz kapcsolódó érdeklődésének csökkenése okozza.

Ami a magyar közösséggel szembeni gyűlöletbeszédet illeti, a jelentés tartalmazza azokat a legfontosabb megnyilvánulásokat, amelyek egyébként a médiában is széles nyilvánosságot kaptak, esetenként élénk vitákat is szültek. Ilyen például a Mihai Tudose volt miniszterelnöknek a székely zászló kifüggesztőire vonatkozó [akasztós fenyegetése](#), amely közvetlenül ugyan nem, de több más okkal együtt végül a leváltásához vezetett. A jelentés megemlíti továbbá a sepsiszentgyörgyi Sepsi OSK labdarúgócsapat és annak szurkolói ellen több ízben megnyilvánuló gyűlöletbeszédet (ez a jelentés referenciáéve után sem szorult vissza – *szerző megj.*), a román pártok vagy egyes politikai szereplőknek a magyar közösség legitim igényeivel szembeni magyarellenes kijelentéseit, valamint szóvá teszi, hogy egyes televíziótársaságok a korábbi szankciók ellenére sem szüntek meg magyarellenes vitaműsorokat sugározni (itt külön esetként is kiemeli az egyik legvehemensebb magyarellenes műsorvezetőnek, Radu Banciunak

visszaeső megnyilvánulásait). Ugyancsak a konkrét esetek között sorolja fel a jelentés, többek között, az [elhíresült székelyudvarhelyi miccs-ügyet](#), amely később egyértelműen provokációnak bizonyult, valamint Ioan-Aurelian Popnak, a Román Akadémia új elnökének, a kolozsvári Babes-Bolyai Egyetem rektorának gyakori magyar veszélyre figyelmeztető kijelentéseit is. Nem említi viszont a jelentés a magyarellenességéről elhíresült Dan Tanasă blogbejegyzéseiben olvasható rendszeres kirohanásait.

Maga a jelentés nem kíván a gyűlöletbeszéd okainak és hátterének elemzésébe bocsátkozni. Mindenképpen ki kell hangsúlyoznunk viszont, hogy az egyre gyarapodó magyarelles megnyilvánulások első számú kiváltó oka a párbeszéd hiánya. Annak ellenére, hogy a romániai magyar közösség minden politikai és civil képviselői több ízben jelezték a román politikai pártok felé ennek égető szükségességét, ettől mindeddig – ritka kivétellel – valamennyi román közszereplő elzárkózik. Az a tény, hogy nincs érdemi nyilvános párbeszéd a magyar közösség jogairól és eválásairól, illetve az, hogy nincs hivatalos elhatárolódás a magyarelles megnyilvánulásokkal szemben, csak erősíti a bizalmatlanságot, mélyíti a szakadékot. Ehhez igen nagy mértékben hozzájárul a román centenáriumi hangulat is, amely teljes mértékben mellőzi a magyar közösségnek a román társadalomban betöltött építő szerepét, ezzel szemben a román fölényesség és kirekesztő nacionalizmus dominál. A legbeszédesebb példa erre a román nemzetbiztonsági stratégia, amely a magyar jogérvényesítési törekvéseket nemzetbiztonsági kockázatként jeleníti meg. És ezt a hangulatot a román politikusok jelentős része szándékosan fel is erősíti, ilyen például Traian Băsescu volt államfő nyilatkozata a Március 15-én saját ünneppé nyilvánító törvénytervezet vitájában: „nem engedhetjük meg, hogy egy kisebbség megalázza a románokat”. Ugyanide sorolhatók Marius Pașcan Maros megyei parlamenti képviselő nyilatkozatai is, aki rendszeresen a magyar ügyeket nemzeti veszélyforrásként tálalja, vagy Titus Corlățean volt külügyminiszter legutóbbi éles tiltakozása a „magyar közösség” kifejezés használata ellen.

A centenárium évében a magyar közösségre zúduló ösztűz (MOGYE összeolvasztása, katolikus gimnázium megoldatlan ügye, kirakatperek a szókimondóbb erdélyi magyar vezetők ellen, román média és politikum támadásai) egyrészt beszűkíti a magyar politikai mozgásteret a párbeszéd szorgalmazásában, másrészt pedig a magyar kártya kijátszása egyre inkább a román politikai pártok gyakori eszközévé vált a népszerűségvesztéssel szembeni erőfeszítéseikben. Ebben a kontextusban például világosan értelmezhető Románia hivatalos hozzáállása is a Minority SafePack európai

BETHLEN GÁBOR

Alapkezelő Zrt.

NPKI | NEMZETPOLITIKAI
KUTATÓINTÉZET

polgári kezdeményezéssel szemben, amely egy európai párbeszédre törekvő kísérlet, ám ebben a párbeszédben Románia nem hajlandó jelen lenni – sőt, kifejezetten akadályozza azt. Erre a legfrissebb példa az Európa Tanács Önkormányzati Kongresszusa által Bálványosfürdőn szervezett bizottsági ülése és konferenciája, melyet Dan Tanasă magyarellenes blogger és Cătălin Ivan volt szociáldemokrata európai parlamenti képviselő durván megzavart, rendőrséggel fenyegetett. Mindaddig tehát, amíg a román politikai pártok, az általuk befolyásolt média nem nyitja meg a kapuit a nyílt és érzelemmentes viták, a párbeszéd előtt, addig ezek hozzáállása – valós társadalmi megoldáskeresés hiányában – változatlanul a pártok magyarellenességben történő versengését fogja alátámasztani. Ilyen értelemben az Active Watch típusú jelentések is egyelőre csak azok számára üzennek ténylegesen valamit, akik komolyan gondolják a gyűlöletbeszéd káros voltát, a párbeszéd szükségességét.